

POSTANOWIENIE

4 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 4 lutego 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J.M.
przeciwko P.K., M.K., D.K. i K.D.
o wydanie nieruchomości,
oraz z powództwa wzajemnego P.K., M.K., D.K. i K.D.
przeciwko J.M.
o wydanie nieruchomości
na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy w Częstochowie
postanowieniem z 10 grudnia 2025 r., I C 837/23,
o przekazanie do sądu równorzędnego,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 10 grudnia 2025 r. Sąd Rejonowy w Częstochowie na podstawie art. 44¹ § k.p.c. zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

W uzasadnieniu Sąd występujący wyjaśnił, że pozwany (powód wzajemny) – P.K., reprezentujący w niniejszej sprawie dwoje innych pozwanych (powodów wzajemnych) pismem z 28 listopada 2025 r. wniósł o wystąpienie przez Sąd

Rejonowy w Częstochowie do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości. Pozwany (powód wzajemny), jako uczestnik innych postępowań zarówno cywilnych jak i karnych toczących się przed Sądem Rejonowym w Częstochowie, wielokrotnie zgłaszał obiekcje do rozstrzygnięć merytorycznych, składał skargi osobowe na członków składu, wnioski o wyłączenie od rozpoznania sprawy (oddalony w niniejszej sprawie), kwestionował czynności biegłego, zeznania świadków. Mając na uwadze podważanie wiarygodności Sądu Rejonowego w Częstochowie celowym było przekazanie wniosku do Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Przepis ten stanowi wyjątek od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy i z tej przyczyny powinien być interpretowany ściśle (zob. postanowienia SN: z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20; z 10 września 2020 r., II CO 203/20; z 28 września 2021 r., II CO 72/21). Zbyt pochopne przekazywanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu nie służy wytworzeniu w społeczeństwie przekonania o bezstronności sądów, lecz przeciwnie - może budować przekonanie o łatwości manipulowania ich ustawową właściwością (zob. np. postanowienia SN: z 25 listopada 2009 r., III KO 81/09; z 24 lutego 2020 r., II PO 5/20).

Uzasadniana podstawa zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. występuje wówczas, gdy istnieje istotne ryzyko, że autorytet sądownictwa ucierpi znacząco w razie rozpatrzenia danej sprawy przez właściwy sąd. Dla oceny wagi zagrożenia dla autorytetu władzy sądowniczej znaczenie mają przesłanki obiektywne (np. uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie) oraz przesłanki subiektywne (np. przekonanie stron postępowania albo lokalnej opinii publicznej o braku bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie). Z tym, że same przesłanki subiektywne nie są wystarczające do

zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 9 czerwca 2025 r., III CO 655/25).

W związku z tym okoliczności wynikające z przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości muszą być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, że sprawa nie zostanie w danym sądzie bezstronnie rozpoznana, musi być realna, a nie hipotetyczna (zob. postanowienie SN z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że dobro wymiaru sprawiedliwości nie jest tożsame ani z dobrem (w szczególności sprawnym funkcjonowaniem) sądu rozpoznającego konkretną sprawę lub z interesami prawnymi stron, ani też ze społecznym postrzeganiem sądu jako organu bezstronnego. Wszystkie te elementy stanowią części składowe tej wartości, niemniej jednak w stosowaniu art. 44¹ § 1 k.p.c. trzeba mieć na uwadze, że żaden z elementów nie dominuje nad pozostałymi. Wprawdzie wymiar sprawiedliwości istnieje po to, aby rozstrzygać indywidualne spory o prawo i tym samym zabezpieczać interesy prawne stron (uczestników) postępowań, jednak dobro wymiaru sprawiedliwości trzeba każdorazowo rozumieć uniwersalnie, mając na względzie nie tylko konkretną sprawę, ale też długofalowe konsekwencje wynikające z decyzji o zastosowaniu art. 44¹ § 1 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 7 lipca 2020 r., IV CO 153/20). Podstawa do zastosowania tego przepisu zachodzi bowiem wtedy, gdy zachodzi istotne ryzyko, że autorytet sądownictwa znacząco ucierpi w razie rozpatrzenia danej sprawy przez właściwy sąd. Dla oceny wagi zagrożenia dla autorytetu sądownictwa znaczenie mają przesłanki obiektywne, np. uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie, oraz przesłanki subiektywne, np. przekonanie stron postępowania albo lokalnej opinii publicznej o braku bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie (zob. postanowienie SN z 26 października 2023 r., III CO 536/23).

Przenosząc powyższe rozważania na realia procedowanej sprawy, należy w pierwszym rzędzie zauważyć, że trafnie Sąd Rejonowy w Częstochowie wyraził

powątpiewania co do słuszności zastrzeżeń pozwanego (powoda wzajemnego) odnośnie do bezstronności tutejszego Sądu. Trafnie Sąd podkreślił, iż wszystkie zastrzeżenia czy wnioski o wyłączenie zostały merytorycznie rozpoznane. Sam fakt, że pozwany (powód wzajemny) nie zgadza się ze stanowiskiem Sądu nie może być podstawą twierdzenia o stronniczości. Twierdzenia pozwanego (powoda wzajemnego) zdają się być gołosłowne, bezpodstawne i zmierzają do przewlekania procesu.

Dobro wymiaru sprawiedliwości, na które powołuje się Sąd Rejonowy w Częstochowie, na skutek pism pozwanego (powoda wzajemnego) nie może być utożsamiane z prawem strony do swobodnego wyboru sądu, przed który wytacza powództwo.

Wskazane okoliczności nie mogą mieć ujemnego wpływu na swobodę orzekania lub bezstronność sądu właściwego. Podkreślić należy, że okoliczności wynikające z przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości muszą być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, że sprawa nie zostanie w tym Sądzie bezstronnie rozpoznana, musi być realna, a nie hipotetyczna (zob. postanowienie SN z 15 września 2025 r., III CO 968/25). Powołanie się na obawę przekazania podobnych spraw do sądów właściwych miejscowo należy traktować jako hipotetyczne.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie ma zatem podstaw do uznania, że zachodzi zagrożenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości, w związku z czym orzeczono jak w sentencji.

Adam Doliwa

(P.H.)

[a.ł]